

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci Arias, Societatis Iesv Theologi, Tractatus
Tres spirituales**

Arias, Francisco

Coloniæ Agrippinæ, 1603

Cap. 30. De alijs lingu abvsibus, vt menda ciorum, & fictionum corrigendis
& mortificandis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59574](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59574)

DE MORTIF. VOLVNT 519

ur, esse enucianda, sed quædam, vt
sunt arcana, tegenda silentio. *Qui de Eccl. 27.*
nudas, inquit scriptura, arcana amici,
fidem perdit, id est, fidelitatem, quam
debet Deo & hominibus.

CAPVT XXX.

*De alijs lingue abusibus, vt mendacio
rum & fictionum, corrigendis
& mortificandis.*

MULTI eorum, qui Deo seruire
ceperunt, operam quidem
collocant in cauendis menda-
cijs proximo perniciosis, sed non in ca-
uendis iocosis, minus autem in ijs,
quæ profunt alicui, vel damnum tol-
lunt, imò non desunt, qui arbitrentur
se non peccare, si vtiliter mentiantur.
Hæc praua affectio singulari cura mor-
tificanda est, nullum præstando locum
mendacio siue iocoso, siue fructuoso.
Certissimum enim est quodeunque
mendacium veri nominis esse pee-
ratum, quo Deus offendatur: ac pro-
inde neque ad liberandum aliquem
à morte

lib. II. PARS TRACTATVS

à morte iniusta, neq; ad saluandam
licius animam mendacium vllum
ci potest, imò etiamsi totius mundi
salus periclitaretur, illa per mendacium,
aliudue illicitum medium procurari
nò possit. Et dogma Catholicum esse
nullo in casu licitum esse mentiri, con
trarium autè erroneum: nam diuina
scriptura aperte damnat mendacia. *Pro
des omnes*, inquit Psalmista, *qui loquuntur
mendacium*. Sancti quoq; omnes
ita docent. & Innocentius III. Papa
quodam epistola decretali differre
mat, secundum doctrinam scripturae
sacrae ne mentiendum quidem esse
pro seruanda alicuius vita. a tq; sic
per in Ecclesia seruorum Dei spiritus
fuit, potius iacturam facere rei tempo
ralis, quàm mendacio Deum offendere,
re, vt testat^r S. AVGVSTINVS, & S. GREGORIUS,
dum aiunt homines peccatores
ne quidem ad liberandum a morte
proximum induci posse, vt mentiat
tur; quia non est vita animae ponenda
pro vita carnis. Deinde etsi in cogitatione
rate proferre mendacium sit leuior
culpa, quàm proferre considerate
men quia intimo pectore diligenter
venia

*Super eo
de Vsuris.*

Psalm. 5.

*22. q. 2. c.
de quis.*

*Greg. l. 18.
Mor. c. 4.*

DE MORTIF VOLVNT. 291

Veritatem, ab utroque abstinuisse. Nar *Supra*
April
at Simeon Metaphrastes Anthemi-
um Nicomediensem Episcopum sa-
niente persecutione Maximiani impe-
ratoris, satellites, à quibus ad necem
queriebatur, hospitio excepisse, cibiq;
& potus affatim apposuisse, cumque
illi percunctarentur ab eo, vbinam es-
set Anthemius, confessum se esse: tum
miles caritate illa obstupefactos sub-
iecisse, se confecto mendacio respōsu-
ros tyranno, Anthemium quidem à
se quæritum, sed non inuentum. An-
themium denique contrà obtendisse,
fas non esse pro vita cuiusquam men-
tiri; itaque comitatum illos & marty-
rem factum. Quod si pro vita homi-
nis innoxij mentium non est, quã
minus pro rebus leuioribus vt pro-
auertendo exiguo damno temporali,
vel mitiganda alicuius iracundia?

Et si verò mendacia otiosa vel officio-
sa, quæ nulli nocet, sint peccata venia-
lia, ac ratione culpæ, quã annexam ha-
bent, à seruis Dei, sedulo cauenda, ta-
men inter omnia venialia vel leuiora
mendacium primas obtinet. nã primò mē-
dacijs auctor est diabolus, & ideo Christi
apud

I. *Joan. 8.*

apud B. Iohannem eum vocat mēde-
cem, & mendacij patrem: Quoties
ergo mētiuntur, sunt eius imitatores,
& de eius factione. Deinde licet dīctā
mendacia non cedant in damnum ali-
cuius particulare, tamen cedunt in dā-
num commune totius Reipub. Nam
in republica ad negotiationes aliaque
commercia tractanda imprimis need-
saria est veritas & fidelitas; quæ dīctæ
virtutes, sunt quasi vincula & nervi
communicationis humanæ; nemo o-
nim faciliè contractum aliquem cum
alio inicit, nisi existimet sincerè illum
qui & agere, ac verè fidelem. Si ergo de-
prehendatur quis semel in rebus, aut
leuioribus, mentiri & fidem fallere,
mox suspicio oritur illum etiam futu-
raturum fortasse in grauioribus. Ve-
de diuina scriptura: *Opprobrium, in-
quit, nequam in homine mendacium,
& mores hominum mendacium sunt
honore.* Hoc idcirco de mendacibus
spiritus sanctus dicit, quia per contum-
tudinem mendacij reddūt se contem-
tibiles, & fide indignos. Sicut enim res
naturales, quæ adulterinæ sunt & co-
thæ, vt aurum vel argentum adulte-
rinum

I. *Eccl. 20.*

DE MORTIF. VOLVNT. 528

sinū, licet speciem auri argentiue mē-
tiantur, exigui sunt pretij & repudian-
tur, sic illi qui mentiēdo alios fallunt,
aliud in ore, aliud in corde habentes,
facile contemnantur, & nihili fiunt.
Hæc ratio facile nobis ob oculos po-
nit, quanta sit foeditas etiam in leui-
bus mendacijs, quamque indigna sint
homine Christiano, & multo magis
religioso & seruo Dei perfectionis stu-
diolo: dubium siquidem non est, sine
comparatione longè deterius esse, ha-
beri aliquem mendacem in conspectu
Dei, ac haberi tantum in opinione ho-
minum: cum ergo tantoperè horrea-
mus mēdaces haberi apud homines,
quandò potius horrere debemus, ne
habeamur apud Deum, licet homini-
bus nihil de eo constaret illud enim
poena tantum est, hoc autem vera cul-
pa & vera infamia. Quocirca sumus di-
ligentes in fugiendo quocunque men-
daciij genere, & in passione, quæ ad il-
lud inclinat, mortificanda, obsequen-
do S. Paulo Apostolo nos commonen-
tū hęc verba. *Renouamini spiritu* Eph 4.
mentis vestra, & induite nouum homi-
nem, qui secundum Deum creatus est in
scia

314 II. PARS TRACTATVI

sanctitate veritati. Propter quod dicentes mendacium, loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo, quoniam sumus inuicem membra.

ALIA inordinatio superiori connexa, est, fictio vel amphibologia in sermone, cui alia subiecta sit sententia apud audientem, quam apud dicentem. qua quidem arte nonnulli conantur effugere mendacij noxam, sed incidunt in foueam, quam alij fodierunt; nisi iustis de causis id faciant. Quando enim verba geminum sensum habere queunt, ac iustitiae vel caritatis tuendae causa à dicente alio sensu enuntiantur, quam ab audiente intelligantur, nulla fraus reprehensionis digna committitur. Exempli causa. Summo diluculo quispiam domo pedem extulerit, & paulò post reuertens accurrat sicarius & percunctor ab illo domus incola, sine ille domi potest ille citra mendacium, seruandaeque iustitiae causa, respondere, summo mane egressum. Licet enim metiri non quid fas sit, attamen in casu necessitatis, ut latere veritatem, teste Augustino, licet.

Aug. in
Habilis.

DE MORTIF. VOLVNT. 535

fas non est: idque declarant Scholæ S. Tho. 2^a.
Theologi verum esse, quando verbis q. 89. a. 7. ob
secundum vsum loquendi hominum ib. Caiet.
duplex subest intelligentia, iustaque & Soto. l. 8. de
gravis causa suppetit, cur alio sensu e
iure q. 2.
nantientur, quam forrè ab auditori
a. 7.

bus accipienda sint. At si nulla suppe
tar, hoc est si nullum incommodum
in nos vel alios ex responso nostro re
dundet, non est causa, cur amphibolo
gia illa sincerè rogantem eludamus.
imò pugnat cum puritate & simplici
tate non solum religiosa, sed etiam
Christiana, & est nota hominum fi
dorum & duplicium; impeditque nō
rarò, æquè ac vsus mendaciunculo
rum, fidem & cōcordiam hominum.

Lansberg
hom. 12.
de passio

Quis enim fidem præstet etiam serua
asserueranti, à quo ambiguus crebrò ser
monibus circumuentus est? vnde di
uina scriptura de talibus dicit.

Ecol. 30.

Qui sophisticè loquitur, odibi
lis est, nempe à Deo, angelis,
& hominibus.

CAPVT XXXI.

Quomodo mortificanda sit cupiditas eb
terrandi & rixandi.

ALIA